

Helsingfors/Mariehamn 17.2.2010

Nr 5/10

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
18.12.2009, nr 184/2009.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av landskapslagen om avbytarverksamhet för lantbrukare, antagen av lagtinget 18.12.2009.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen innehåller bestämmelser om avgifter för avbytarverksamhet samt icke landskapsanställda lantbruksavbytare tillkommande ersättningar. I landskapslagen ingår ett bemyndigande för landskapsregeringen att enligt 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller landskapets myndigheter, socialvård samt jord- och skogsbruk på vilka områden lagstiftningsbehörigheten enligt 18 § 1, 13 och 15 punkterna i självstyrelselagen tillkommer landskapet med vissa undantag som inte berörs av föreliggande landskapslag.

Landskapslagens 24 § innehåller förordningsfullmakter. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundla-

gen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning.

De flesta delegeringsbestämmelserna i landskapslagens 24 § gäller offentligrättsliga avgifter och i fråga om dessa avgifters del bör bestämmelserna i grundlagens 80 § och självstyrelselagens 21 § följas. Dessutom förutsätter grundlagens 81 § 2 mom. att bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet utfärdas genom lag. Enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen har landskapet behörighet att lagstifta om grunderna för avgifter till landskapet och jämlikt 44 § 3 mom. ankommer det på lagtinget att lagstifta om grunderna för avgifter som uppbärs inom landskapsförvaltningen. Stadgandena innebär att även landskapet måste reglera grunderna om avgifter på lagnivå. Den nuvarande allmänna regleringen om grunderna för avgifter finns i landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet. Enligt 4 § 1 mom. i denna lag ska avgifter för offentligrättsliga prestationer beräknas så att full kostnadstäckning uppnås. I lagens 4 § 2 mom. uppräknas dock omständigheter som berättigar landskapsregeringen att bestämma att en avgift allmänt uppnås så att full kostnadstäckning inte uppbärs eller att avgift inte ska uppbäras. Den nu aktuella landskapslagens 24 § 1 mom. förutsätter att landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet iakttas. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning uppfyller landskapslagen de krav som i den ovan beskrivna regleringen ställs på lagstiftningen om avgifter.

Landskapslagens 24 § 4 punkt berättigar landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om storleken på och beräkningsgrunden för ersättning till lantbruksavbrytare som är egenföretagare, anställd av ett privat avbytarföretag eller anställd av lantbrukaren. Beträffande denna ersättning konstaterar Ålandsdelegationen att enligt 1 § 3 mom. i landskapslagen om avbytarverksamhet för lantbrukare (ÅFS 57/1998) betalar landskapsregeringen ersättning för avbytarverksamhet till privata avbytarföretag enligt bestämmelserna i 17 § och bestämmelser meddelade i landskapsförordning. Nämnda 17 § innehåller bestämmelser om uträknande av en icke landskapsanställd lantbruksavbytares arbetstid. Hänvisningen i landskapslagens (ÅFS 57/1998) 1 § 3 mom. till nämnda landskapslags 17 § får anses ange att ersättningen till en icke landskapsanställd lantbruksavbytare ska erläggas enligt lantbruksavbytarens i lagrummet definierade arbetstid. Dessa bestämmelser gäller härvid även delegeringsbestämmelsen i 24 § 4 punkten i den nu aktuella landskapslagen. Då grunderna för uträknande av ersättningen på detta sätt angivits i landskapslagstiftningen uppfyller nämnda delegeringsstadgande de

krav som på grund-lagsnivå ställs på stadgandena. Med anledning härav föreligger inte en behörighetsöverskridning.

För övrigt innehåller delegeringsstadgandena inte angelägenheter som berör grunderna för individernas rättigheter och skyldigheter och de kan således intas i landskapslagen.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande från den föreskrivna lagstiftningskontrollen, vilket undantagsförfarande förutsätter särskilda skäl. Med beaktande av det som härom framförs i landskapslagens förarbeten konstaterar Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför bestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare